



Research Article

Vol. 30, No. 1, 2023, p. 291-315



Dimensions, Challenges and Strategies for the Development of Border Areas

M. Ghadimi^{1*}, M. Solimani², M. Yakhchali³, S. S. Mosavian⁴

- 1- Master Student of Islamic Education and Economics, Imam Sadiq University, Tehran, Iran
- 2- Assistant Professor, Faculty of Islamic Education and Economics, Imam Sadiq University, Tehran, Iran
- 3- Ph. D Student in Public Administration, Policy Orientation, Institute for Management and Planning Studies, Tehran, Iran
- 4- Master Student of Islamic Education and Economics, Imam Sadiq University, Tehran, Iran

(* - Corresponding Author Email: mo.ghadimi@isu.ac.ir)
<https://doi.org/10.22067/erd.2023.76439.1113>

| | |
|------------------------------|---|
| Received: 2022/05/08 | How to cite this article: Ghadimi, M.; Solimani, M., Yakhchali, M., & Mosavian, S. (2023). Dimensions, Challenges and Strategies for the Development of Border Areas (Case Study; Sistan Border Region). <i>Economics and Regional Development Journal</i> , 30(1): 291-315. (in Persian with English abstract). https://doi.org/10.22067/erd.2023.76439.1113 |
| Revised: 2023/05/01 | |
| Accepted: 2023/09/27 | |
| Available Online: 2023/09/27 | |

1- INTRODUCTION

Undoubtly, the development of the border areas, especially the border areas of Sistan, will stabilize the border population, increase the security factor, deterrence, peace and tranquility in the region. Also, since the border areas are extremely important in foreign trade and foreign exchange, the development of these areas will lead to the economic prosperity of the region and the country. Although various dimensions of issues and problems related to border areas have been studied sporadically since the past, but the

development of these areas with this title, not only its place in the country's development planning system has not been explained, but also its dimensions and characteristics are less. Therefore, the necessity of conducting scientific studies in this regard is felt more than before and they are identified and studied. In order to achieve comprehensive development, there is a need for national and regional planning, formulation of strategy and identification of development obstacles. In the strategic approach, it is necessary to provide a future perspective and a clear understanding of the future. Therefore, the main issue of this article is how to develop the border areas of Sistan, in other words, how to get the border area of Sistan out of deprivation and poverty. In this article, by examination the capacities and challenges of this province, operational requirements and solutions for the comprehensive development of the border areas will be presented.

2- THEORETICAL FRAMEWORK

Regional development is also a change in the spatial distribution of economic and social phenomena such as population, income, government revenues, production of various goods and services, transportation facilities and other social infrastructures and even political power (management planning, 2006:11). Regional development often includes two conflicting goals of people's well-being and places' well-being. It is always known in advance that creating employment in the places where people live, due to avoiding psychological and economic costs of migration and natural resources, capital equipment and social infrastructure, is a priority to ensure employment in other places.

According to the studies conducted in this field, it can be said that in connection with the development of border regions, various theories such as the theory of the crystalline central place, the growth pole theory, the theory of the center of growth, the theory of the center around, and the theory of the return of the center are used, each of them with they are designed according to certain conditions and principles and are used at certain levels.

As a result, the theoretical framework of the development of border regions is in the whole framework of regional development. Since the

border regions are different from the central regions, this theoretical framework is based on the interpretation of the phenomenon of regional imbalance between the border regions and the central regions. Basically, all theories related to regional development revolve around regional imbalance as the center of their discussions.

3- METHODOLOGY

Thematic analysis is a method to recognize, analyze and report patterns in qualitative data. This method is a process for analyzing textual data and transforms scattered and diverse data into rich and detailed data. Thematic analysis is not only a specific qualitative method, but also is a process that can be used in most qualitative methods.

4- RESULTS & DISCUSSION

The requirements for the development of Sistan region are:

Solutions related to industry and mining

- Creating user industries instead of capital-intensive industries
- Investment of government, public, non-government and private sectors in the production sector
- Investing in the mining sector of Sistan region

Solutions related to trade facilitation and expansion

- Development of border markets
- Establishing the economic dependence of Afghanistan for the development of trade relations

Solutions related to agriculture

- Negotiating with Afghanistan for extraterritorial cultivation
- Completion of the 46,000-hectare plan of His Highness Zeleh Al-Ali
- Revival of Hamon International Wetland
- Preventing excessive evaporation of surface water
- Implementation of deep wells project
- Expanding and promoting productive agricultural supply chain
- Facilitating contract farming conditions

Solutions related to the field of tourism development

- Facilitating medical tourism conditions

Livelihood solutions

- Legalizing fuel transportation
- Avoiding unmanaged grants
- Implementation of the plan of home solar panels with long-term facilities
- Implementation of innovative empowerment plans and environment of the region)

5- CONCLUSIONS & SUGGESTIONS

Sistan and Baluchistan province, being located in a special geographical area, has potential in terms of mineral capacities, clean energy, as well as opportunities for foreign exchange and transit of goods, and is at risk from various economic, cultural and social, political, security and infrastructure challenges. Therefore, any development planning for the province and especially the Sistan region should take into account its special conditions. The province's challenges are mainly caused by weakness in regional development planning, weak diplomacy in water and trade, large size of the province, drought, dominant security perspective, weakness in commercial and property laws and diversity of ethnic groups and religions. The result of the province's problems has caused this province to lose its high position in the production of agricultural products, and by not substituting industry for agriculture, it turned to the service sector over many years, and due to the limitations of the service market, a large number of people to immigrate to this province. This, while disrupting the ethnic composition of other parts of the country, has led to the formation of marginalization, increased statistics of social damage and corruption in this province, and has also depopulated the border, which itself is considered a security threat. The development of Sistan region has its own requirements and according to this situation, it is necessary to comprehensively plan regional development and carefully study the economy and capacities of Pakistan and Afghanistan. In

completing and developing the province's infrastructure and industry - especially in the Sistan region - provide the necessary ground to preserve the population structure and prevent the migration of people in this region.

Keywords: Regional Development, Border Areas, Sistan and Baluchestan, Challenges, Solutions.

ابعاد، چالش‌ها و راهکارهای توسعه مناطق مرزی

محمد قدیمی^۱

دانشجوی کارشناسی ارشد معارف اسلامی و اقتصاد، دانشگاه امام صادق علیه‌السلام

محمد سلیمانی

استادیار دانشکده معارف اسلامی و اقتصاد، دانشگاه امام صادق علیه‌السلام

سید سجاد موسویان

دانشجوی کارشناسی ارشد معارف اسلامی و اقتصاد، دانشگاه امام صادق علیه‌السلام

مصطفی یخچالی

دانشجوی دکتری مدیریت دولتی گرایش خط‌مشی‌گذاری، مؤسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی

<https://doi.org/10.22067/erd.2023.76439.1113>

نوع مقاله: پژوهشی

چکیده

هدف از این مقاله بررسی ظرفیت‌ها و چالش‌های توسعه منطقه مرزی سیستان و راهکارهای توسعه این مناطق در زمینه‌های مختلف است. این پژوهش با روش تحلیل مضمون انجام شده است و داده‌ها به روش مشاهده میدانی و مصاحبه عمیق با ۱۴ نفر از خبرگان اجرایی و دانشگاهی جمع‌آوری شده است. یافته‌ها نشان می‌دهد استان سیستان و بلوچستان، ظرفیت‌هایی از قبیل: انرژی‌های تجدیدپذیر بادی و خورشیدی، همسایگی با کشورهای پاکستان و افغانستان و... را داراست. از سوی دیگر دارای چالش‌هایی از قبیل خشکسالی‌های پیاپی و عدم تأمین حق آب کشور از طرف افغانستان، حاشیه‌نشینی و... می‌باشد. پس از توصیف و تحلیل موارد فوق با روش تحلیل مضمون، برای عبور از چالش‌ها و استفاده از ظرفیت‌های منطقه راه‌حل‌هایی در حوزه‌های مختلف نظیر ورود نهادهای حکومتی به بخش صنعتی جهت حمایت صنایع نوزاد منطقه، افزایش تعاملات اقتصادی با کشور همسایه در راستای تأمین منابع آبی، سرمایه‌گذاری در بخش آموزش مهارت‌محور و... ارائه گردیده است.

کلیدواژه‌ها: توسعه منطقه‌ای، مناطق مرزی، سیستان و بلوچستان، چالش‌ها، راهکارها.

^۱ نویسنده مسئول: mo.ghadimi@isu.ac.ir

مقدمه

امروزه گرچه رویکردهای پیکرشناختی در مطالعات مرزی چندان مرسوم نیستند و شاید تا حدودی به این دلیل باشد که پژوهشگران تصور می‌کنند، هر آنچه ممکن است در مورد سرحدات و مرزها ارزش گفتن داشته باشد، گفته شده است، اما مرزها هنوز هم نقش بسیار مهمی در تعیین زندگی انسان ایفا می‌کنند (Meier, 2000, p.279). ویژگی‌های جمعیتی مناطق مرزی از قبیل؛ مذهب، قومیت، زبان و بافت اجتماعی، ویژگی‌های جغرافیایی مناطق مرزی از قبیل طول و نوع مرز، مجاورت یا کانون‌های بحران، مناطق مرزی مورد اختلاف، وجود تأسیسات مهم در منطقه مرزی، جایگاه منطقه مرزی از حیث توسعه‌یافتگی در ابعاد مختلف و در نهایت ویژگی‌های محیط بیرونی منطقه مرزی، از موارد قابل طرح و بررسی در محدود مناطق مرزی برشمرده می‌شوند (Pishgahi Fard & Soltani, 2009, p.18). استان سیستان و بلوچستان از جمله استان‌هایی است که شکاف قومی و زبانی آن‌ها موازی با شکاف مذهبی بوده و با تقویت و بالفعل کردن همدیگر بر احتمال فعال شدن و تبعات امنیتی مسائل می‌افزاید (Ahmadi Por; Moselo Heidary & Mirjalali, 2011, p.14). در اطراف کشورمان ایران نیز شاهد درگیری‌ها و اتفاقات ناگوار در کشورهای همسایه هستیم که خواه‌ناخواه امنیت کشورمان را نیز تحت تأثیر قرار داده است؛ یکی از این کشورهای همسایه، کشور افغانستان است که علیرغم قرابت‌های زبانی، نژادی، فرهنگی و تاریخی فراوان، صحنه حضور و ایجاد نامنی توسط ایالات متحده آمریکا بوده و نتوانسته است به‌عنوان یک شریک تجاری بزرگ در کنار ایران قرار بگیرد. ناامنی‌های سیاسی و اقتصادی کشور افغانستان سبب شده، منطقه سیستان در استان مرزی سیستان و بلوچستان که در همسایگی این کشور قرار دارد نیز متأثر از اوضاع ناامنی و بی‌ثباتی سیاسی و اقتصادی آن باشد و با مشکلاتی مواجه شود. این مشکلات و دوری از مرکز موجب گردیده عملاً استان سیستان و بلوچستان مورد بی‌توجهی دولت‌ها و سرمایه‌گذاران واقع گردد. نتیجه چنین امری، مهاجرت گسترده و بی‌رویه مردم منطقه و خالی شدن مرز از سکنه بوده که می‌تواند مشکلات امنیتی را دوچندان کند. از طرفی طرح‌های حمایتی و معیشتی نهادهای مختلف نیز تنها به‌عنوان یک راهکار موقت جوابگو هستند و در بلندمدت باید به فکر ریشه‌یابی و حل مشکلات واقعی منطقه بود.

مرزهای ایران به‌عنوان گلوگاه‌های ارتباطی و عامل تفسیرکننده وضعیت ژئواکونومیکی ایران از لحاظ ژئوپلیتیکی اهمیت فراوانی پیدا می‌کنند. با توجه به اینکه موقعیت جغرافیایی، راه‌های مواصلاتی به کشورهای مهم منطقه، شبکه آب‌ها و سایر عوامل ثابت ژئوپلیتیک مرزهای کشور از اهمیت زیادی برخوردار است؛ لذا هنگام بررسی ژئوپلیتیک مناطق مرزی عوامل متغیر و به‌ویژه منابع انسانی و ترکیب قومیتی این مناطق از اهمیت زیادی برخوردار است (Ebrahim Zade & Mosavi, 2015, p.2). با این تفاسیر، مناطق مرزی جنوب شرقی ایران با دارا بودن ظرفیت‌های فوق‌العاده اقتصادی، امنیتی، دسترسی، ارتباطات منطقه‌ای و بین‌المللی واجد کارکردهای تولیدکننده قدرت در کشور است که تاکنون مورد غفلت واقع شده لذا با وجود دارا بودن

پتانسیل‌های یادشده که دیگر مناطق ایران فاقد چنین پتانسیل‌هایی هستند، یکی از عقب‌مانده‌ترین مناطق کشور به لحاظ اقتصادی محسوب می‌گردد. برخی از مزیت‌های این مناطق دارای اثرات درون کشور است که برخی به موقعیت ایران در ساختار نظام جهانی مربوط می‌شود (Hafez Nia & Romina, 2005, pp.5-7). با این حال، عدم توسعه‌یافتگی مناطق مرزی جنوب شرق کشور، رفاه میان شهرهای مرزی با شهرهای مرکزی که نوعی حاشیه و متن را ایجاد کرده است، بر ضرورت توسعه این مناطق می‌افزاید؛ به عبارت دیگر باطن‌نمای توسعه در منطقه سیستان و بلوچستان بر پاره‌ای از ناهمگنی‌ها، استوار شده است از قبیل ناهمسانی مذهبی مرزنشینان با مذهب رسمی کشور و همسانی مذهبی با ساکنان کشورهای همسایه که همسانی قومی نیز آن ناهمسانی و این همسانی را تشدید می‌کند. علاوه بر این، ناهمسانی، رفاه میان شهرهای مرزی با شهرهای مرزی که نوعی حاشیه و متن را ایجاد کرده است بر ضرورت چاره‌اندیشی می‌افزاید (Khalili et al., 2011, p.2). این منطقه از دید پتانسیل‌های اقتصادی دارای سه سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی است. برای مثال ۳۰۰ کیلومتر مرز آبی در کرانه‌های دریای عمان و اشراف این منطقه بر یکی از مهم‌ترین و استراتژیکی‌ترین راه‌های آبی جهان، همسایگی با افغانستان، پاکستان و نزدیک به کشورهای آسیای میانه که دسترسی به دریا ندارند، ویژگی برجسته‌ای که به این مناطق بخشیده است (Kiani Moghadam et al., 2010, p.48). همچنین مناطق مرزی از جهت قرارگیری در مجاورت کشورهای همسایه و قرابت‌های فرهنگی با مردم کشور همجوار، همواره مورد توجه دولت‌ها در سراسر جهان قرار داشته‌اند. این مناطق علیرغم تهدیدات امنیتی و نظامی، فرصت‌های فراوانی را در زمینه‌های فرهنگی و اقتصادی در اختیار دولت‌ها قرار می‌دهند؛ فرصت تبادلات اقتصادی و فرهنگی در مناطق مرزی ایران از جهت همسایگی با ۱۵ کشور شرایط ویژه‌ای دارد. تنوع اقلیمی و فرهنگی همسایگان ایران و موقعیت بسیار استراتژیک کشورمان در مسیرهای مواصلاتی تجاری جهان، فرصتی بی‌نظیر جهت تقویت مراودات و در نتیجه افزایش ضریب امنیت منطقه‌ای است. سیاستی که به دلیل مداخلات بلوک غرب در منطقه و اختلاف‌افکنی‌ها و جنگ‌افروزی‌ها میان همسایگان، به دست فراموشی سپرده شده است؛ بنابراین شکل‌گیری مراودات گسترده فرهنگی، سیاسی و اقتصادی در منطقه موجب امنیت و ثبات در آن خواهد شد و در پی آن رشد اقتصادی را در پی خواهد داشت.

بدون شک توسعه‌یافتگی مناطق مرزی و علی‌الخصوص مناطق مرزی سیستان باعث ثبات جمعیت مرزنشین، افزایش ضریب امنیت، بازدارندگی، صلح و آرامش در منطقه خواهد شد. همچنین از آنجا که مناطق مرزی از حیث تجارت خارجی و ارزآوری نیز از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار هستند، توسعه این مناطق موجب شکوفایی اقتصادی منطقه و کشور نیز می‌گردد.

هرچند از گذشته تاکنون ابعاد گوناگون مسائل و مشکلات مربوط به مناطق مرزی به‌طور پراکنده مورد مطالعه قرار گرفته است، اما توسعه این مناطق با این عنوان، تاکنون نه تنها جایگاهش در نظام برنامه‌ریزی توسعه

کشور تبیین نشده است، بلکه ابعاد و ویژگی‌های آن نیز کمتر مورد توجه قرار گرفته است؛ از این رو، ضرورت انجام مطالعات علمی در این رابطه، بیش از پیش احساس می‌شود و مورد شناسایی و مطالعه قرار گیرند. برای دستیابی به توسعه همه‌جانبه نیاز به برنامه‌ریزی اعم از ملی، منطقه‌ای، تدوین استراتژی و شناسایی موانع توسعه است. در رویکرد استراتژیک، لازم است چشم‌انداز آتی و مفهوم مشخصی از آینده ارائه شود (Yaghfory & Beheshti far, 2012, p.1).

بنابراین مسئله اصلی این مقاله، چگونگی توسعه مناطق مرزی سیستان به عبارت دیگر چگونگی خروج منطقه مرزی سیستان از محرومیت و فقر می‌باشد. در این مقاله با بررسی ظرفیت‌ها و چالش‌های این استان الزامات و راهکارهای عملیاتی جهت توسعه همه‌جانبه مناطق مرزی ارائه خواهد شد.

مبانی نظری

برنامه‌ریزی و توسعه منطقه‌ای

تقسیمات منطقه‌ای بر اساس مبانی متعدد و متنوعی در جهان شامل: جغرافیایی، سیاسی، فرهنگی، اداری، اقتصادی یا زیستی است اما تقسیمات منطقه‌ای که مبتنی بر تقسیمات زیستی است، یکی از جدیدترین و علمی‌ترین تقسیم‌بندی‌ها جهت مطالعات علمی و کاربردی در مقوله برنامه‌ریزی است (Matof, 1997, p.26). بر همین اساس در یک تعریف ساده می‌توان گفت، منطقه شامل بخشی از سرزمین (شامل چندین شهر و روستاهای وابسته) یا به عبارت دیگر، یک یا چند استان می‌شود. این تفکیک و تقسیم، مبتنی بر ویژگی‌های مشترک مجموعه، از جمله ویژگی‌های طبیعی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی همگن خواهد بود.

برنامه‌ریزی منطقه‌ای، مدیریت یکپارچه منابع اقتصادی، اجتماعی و فیزیکی یک منطقه است (Johnson, 2002, p.12925). اصولاً برنامه‌ریزی، تهیه مجموعه‌ای از اقدامات مرتبط و مکمل قابل اجرای مبتنی بر مطالعات است که در راستای حرکت هوشمندانه به سمت هدف مشخص سوق می‌یابد. به طور ساده، برنامه‌ریزی منطقه‌ای را می‌توان کوششی متشکل و منظم برای انتخاب بهترین راه‌ها و روش‌ها به منظور رسیدن به اهداف خاص در یک منطقه دانست (Shina, 2006, p.90). به تعبیر دیگر، برنامه‌ریزی منطقه‌ای عبارت است از روند منظم و متشکل برای انتخاب بهترین روش‌ها و مدل جهت رسیدن به اهداف رشد و توسعه در مناطق مختلف (Zivary, 1999, p.88).

توسعه منطقه‌ای نیز عبارت است از ایجاد تغییر در توزیع فضایی پدیده‌های اقتصادی و اجتماعی از قبیل جمعیت، درآمد، درآمدهای دولت، تولید انواع کالا و خدمات، تسهیلات حمل و نقل و سایر زیرساخت‌های اجتماعی و حتی قدرت سیاسی (Management Planning, 2006, p.11). توسعه منطقه‌ای اغلب دربرگیرنده دو هدف متضاد رفاه مردم و رفاه مکان‌ها است. همواره از پیش معلوم است که ایجاد اشتغال در جاهایی که مردم زندگی می‌کنند به دلیل اجتناب از هزینه‌های روانی و اقتصادی مهاجرت و منابع طبیعی و تجهیزات

سرمایه‌ای و زیرساخت‌های اجتماعی، بر تأمین اشتغال در مکان‌های دیگر اولویت دارد (Management Planning, 2006, p.14).

در یک نگاه تاریخی، تحول برنامه‌ریزی منطقه‌ای و تئوری توسعه منطقه‌ای در چهار مرحله صورت گرفته است. رویکرد اولیه مبتنی بر توسعه منابع و حفظ محیط‌زیست است و در مرحله دوم، توسعه اقتصادی متوازن برای دستیابی به رفاه منطقه‌ای، در مقیاس ملی هدف‌گذاری شده است. پس از سال ۱۹۸۰، برنامه‌ریزی منطقه‌ای بر اساس ایده‌های نئولیبرال پایه‌ریزی گردیده و نیازهای سیاسی و فرهنگی منجر به رویکردهای جدیدی در برنامه‌ریزی منطقه‌ای شده است. در نهایت، توجه ویژه‌ای به ارتباط نزدیک بین تئوری و عمل در برنامه‌ریزی منطقه‌ای و فعالیت‌های جغرافیدانان صورت گرفته است، (Soja, 2009, p.259). رویکردی که در این مقاله مدنظر قرار گرفته است، رویکردی است که بتوان برای رشد و توسعه یک منطقه، تمام ابعاد آن از قبیل اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، کالبدی، سیاسی را در نظر گرفت و برای آن برنامه‌ریزی، اقدام و فعالیت تعریف نمود.

توسعه مناطق مرزی

با توجه به بررسی مطالعات انجام شده در این حوزه می‌توان گفت که در ارتباط با توسعه مناطق مرزی نظریه‌های مختلفی از قبیل نظریه مکان مرکزی کریستالر، نظریه قطب رشد، نظریه مرکز رشد، نظریه مرکز پیرامون، نظریه برگشت مرکز به کار گرفته می‌شوند که هر کدام با توجه به شرایط و اصول خاصی طراحی شده‌اند و در سطوح خاصی کاربرد دارند (Parnian; Ziarati; Miree & Modiri, 2016, p.178). به‌طور کلی می‌توان گفت، پژوهش‌های انجام شده در ارتباط با مناطق مرزی برای اولین بار ریشه در تفکرات نظریه‌های مکان مرکزی، به‌ویژه والتر کریستالر (۱۹۳۳) دارد، به‌واقع او سعی داشت علت عدم تعادل‌های منطقه‌ای را در میان مناطق مرکزی و مناطق مرزی تجزیه تحلیل کند (Matof, 1997, p.476). بعدها کسانی با پایه قرار دادن مطالعات کریستالر، سعی کردند تعادل‌های منطقه‌ای در مناطق مرزی را مورد توجه قرار دهند که عبارت‌اند از:

«نیلز هانسن» در سال ۱۹۷۸، پس از انجام مطالعات میدانی گسترده‌ای در مرزهای کشورهای آلمان، فرانسه و سوئیس، ویژگی‌های مناطق مرزی را مورد توجه قرار داده و آن‌ها را بر اساس نظریه‌های مکان مرکزی «کریستالر» و قطب رشد «پرو» تجزیه و تحلیل کرد. وی در مطالعات خود به نکات مثبت و منفی مناطق مرزی و تحلیل آن‌ها از دیدگاه «کریستالر»، «لوش»، «ژاندارم»، «بودویل»، «اوربان» و «پرو» می‌پردازد. او نکات مثبت مرزها را که در کنار مرزهای سیاسی باثبات قابل تصورند، عبارت از توسعه فعالیت‌های تجاری و فرهنگی مرزی که شعاع نفوذی در کشور مجاور پیدا می‌کنند و درآمدهای حاصل از دریافت عوارض، برمی‌شمارد (Andalib, 2001, pp.37-39) سپس کسان دیگری از قبیل «فیلیپ جونز» و «تریوور والد» مقاله

تحقیقی خود را در تحلیل تغییرات فضایی ساختاری در مرز پیشین دوطرفه‌ای آلمان پس از برقراری مرز و برداشتن موانع مرزی نوشتند. در این مقاله، پس از انجام مطالعات نظری و تکیه بر نظریه‌های مکان مرکزی و قطب رشد و نیز انجام مطالعات موردی در منطقه مرزی مورد بحث به نقد این نظریات پرداخته و خصوصیات برای مناطق مرزی استخراج کردند، به عقیده این دو، مناطق مرزی به‌عنوان مناطق حاشیه‌ای و توسعه‌نیافته شناخته می‌شوند؛ این حاشیه‌ای بودن گرچه می‌تواند معلول شرایط جغرافیایی مناطق مرزی باشد اما خود پدیده مرزی بودن، بسیاری از امکانات و قابلیت‌های آن منطقه را مضمحل می‌سازد. آنان معتقدند که با برقراری مرزی بین دو کشور، فضاهایی که به‌طور اصولی به یکدیگر متصل‌اند و تداوم فضایی را تأمین می‌کنند از یکدیگر می‌گسلند و حاشیه‌ای می‌شوند و این حاشیه‌ای بودن، علت عقب‌ماندگی این نواحی است (Andalib, 2001, p.40). سپس در همین زمینه پتراکاس و اکانو (۲۰۰۲)، آرکوت و اورزن (۲۰۰۳) به مطالعه در زمینه توسعه مناطق مرزی در اتحادیه اروپا پرداختند و به این نتایج دست یافتند که توسعه مناطق مرزی تنها از طریق به‌کارگیری سیاست‌های گسترش همکاری‌های بین‌المللی و روابط بین مرزی و برقراری امنیت در مرزها امکان‌پذیر است (Mosavi, 2009, pp.8-14). همچنین نیبور (۲۰۰۵) در مقاله‌ای تحت عنوان اثرات رشد در اتحادیه اروپا بر توسعه اقتصادی شهرهای مناطق مرزی این کشورها به این نتیجه رسید که اثرات یکپارچگی و تغییرات در دسترسی به بازار، نقش اساسی در توسعه این شهرها داشته است؛ به‌صورتی که اثرات آن از تئوری‌های پیش‌بینی شده بیشتر بوده است (Niebuhr, 2005, p.28). در نتیجه چارچوب نظری توسعه مناطق مرزی در کل چارچوب توسعه منطقه‌ای است. از آنجا که مناطق مرزی با مناطق مرکزی متفاوت است، این چارچوب نظری بر تفسیر پدیده عدم تعادل منطقه‌ای میان مناطق مرزی و مناطق مرکزی استوار است. اصولاً همه نظریه‌های مربوط به توسعه منطقه‌ای بر پایه عدم تعادل منطقه‌ای به‌عنوان محور بحث‌هایشان می‌چرخند (Andalib & Matof, 2009, p.62).

پیشینه پژوهش

تاکنون پژوهش‌های مختلفی با نگاه توسعه صنعتی، توسعه اقتصاد کشاورزی، توسعه اشتغال و امنیت در استان سیستان و بلوچستان انجام شده است اما پژوهش‌هایی که به‌صورت جامع به ابعاد مختلف توسعه در مناطق مرزی استان سیستان و بلوچستان پرداخته‌اند بسیار اندک هستند. در جدول زیر پژوهش‌های صورت گرفته را مشاهده می‌کنید.

جدول (۱): پیشینه پژوهش‌های گردآوری شده

| مؤلف/مؤلفین | سال تألیف | عنوان | نتایج |
|--|-----------|--|--|
| ابراهیم‌زاده و موسوی | ۲۰۱۶ | آمایش ژئوپلیتیکی و ژئو اکونومیکی مناطق مرزی جنوب شرق کشور و راهبردهای توسعه آن مطالعه موردی: استان سیستان و بلوچستان | متغیرهای ژئو اکونومیک دارای بیشترین تأثیرات در کاهش دوگانگی منطقه‌ای و کاهش شکاف مرکز-پیرامون بوده‌اند اما متغیرهای ژئوپلیتیک قومی - مذهبی دارای اثر منفی و کاهنده بر آمایش استان بوده است. درعین حال گسترش تنش‌های قومی منجر به ایجاد ناامنی در منطقه شده و این عوامل تمام فرصت‌ها در زمینه توسعه اقتصادی را از بین می‌برد. |
| مختاری هشی؛ وزین؛ قادری حاجت | ۲۰۱۶ | بررسی پایداری امنیت روستاهای مرزی استان سیستان و بلوچستان | مناطق روستایی استان سیستان و بلوچستان در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی و محیطی آسیب‌پذیر بوده و با چالش‌های متعددی روبرو می‌باشد. برای ایجاد امنیت پایدار در مناطق روستایی استان لازم است راهبرد توسعه روستایی مورد توجه قرار گیرد. |
| شهرکی کریمیان بستانی و انوری | ۲۰۲۰ | ترانزیت جاده‌ای و اثرات آن بر توسعه اقتصاد روستایی منطقه سیستان | نتایج نشان می‌دهد که از بین شاخص‌های توسعه اقتصاد روستایی متأثر از ترانزیت جاده‌ای مؤلفه ایجاد اشتغال بالاترین امتیاز را به خود اختصاص داده است. |
| خلیلی؛ منشادی و آزموده | ۲۰۱۱ | بایستگی‌های ژئو اکونومیک توسعه منطقه جنوب شرق ایران | رونق کریدور شمال جنوب سرآغاز توسعه پایدار جنوب شرق است که درنهایت به برقراری و گسترش رفاه و امنیت منجر می‌شود. |
| پورشهایی؛ پورکیانی؛ زاینده رودی و شیخی | ۲۰۱۷ | ارائه مدل بومی برای ارتقاء سطح توسعه‌یافتگی استان سیستان و بلوچستان با رویکرد توسعه پایدار | متغیرهای اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی با توسعه پایدار در استان سیستان و بلوچستان همبستگی معنادار دارد. |
| جشاری و مرادی | ۲۰۱۹ | تدوین راهبردهای توسعه اقتصاد کشاورزی نواحی روستایی استان سیستان و بلوچستان با رویکرد آینده‌پژوهی | راهبردهایی مانند ارتقای آموزش‌های تخصصی و کاربردی و توانمندسازی نیروی انسانی، گسترش فن‌آوری آبیاری تحت فشار، تداوم سرمایه‌گذاری‌های دولت در امر توسعه زیربنای استان به‌ویژه حمل‌ونقل و سردخانه‌ها و صنایع تبدیلی ارائه شده است. |
| زالی، حیدری و ابی‌زاده | ۲۰۲۱ | بررسی رابطه متقابل امنیت و توسعه در مناطق مرزی ایران (مطالعه موردی: شهرستان‌های استان سیستان و بلوچستان) | امنیت و ابعاد آن با توسعه و ابعاد آن شامل توسعه اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی ارتباط چشم‌گیری دارد و تغییر در هر بعد از امنیت تأثیر به‌سزایی در توسعه و ابعاد آن خواهد داشت و بالعکس. |

روش‌شناسی

تحلیل مضمون، روشی برای شناخت، تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده‌های کیفی است. این روش، فرایندی برای تحلیل داده‌های متنی است و داده‌های پراکنده و متنوع را به داده‌هایی غنی و تفصیلی تبدیل

می‌کند (Baraun & Clarke, 2006). تحلیل مضمون، صرفاً روش کیفی خاصی نیست بلکه فرایندی است که می‌تواند در اکثر روش‌های کیفی به کار رود (Boyatzis, 1998, p.4).

روش و ابزار گردآوری اطلاعات

از آنجا که روش تحلیل مضمون به بررسی و تحلیل متن می‌پردازد، نحوه جمع‌آوری اطلاعات در قالب چرخه‌های برداشت از متن انجام می‌شود. در واقع محقق با طی کردن مسیر رفت و برگشتی درون‌متن به درک بهتری از متن برسد. در هر رفت و برگشت، یافته‌های جزئی که ناسازگار و متناقض با سیر یافته‌های محکم‌تر قبلی هستند، کنار گذاشته می‌شوند. این مسیر تا جایی ادامه می‌یابد که درک قابل قبولی از متن ایجاد شود که کمترین تناقض درونی را دارد (Packer, 1989, p.2)، (Patton, 2002, p.3).

روش و ابزار تجزیه و تحلیل اطلاعات

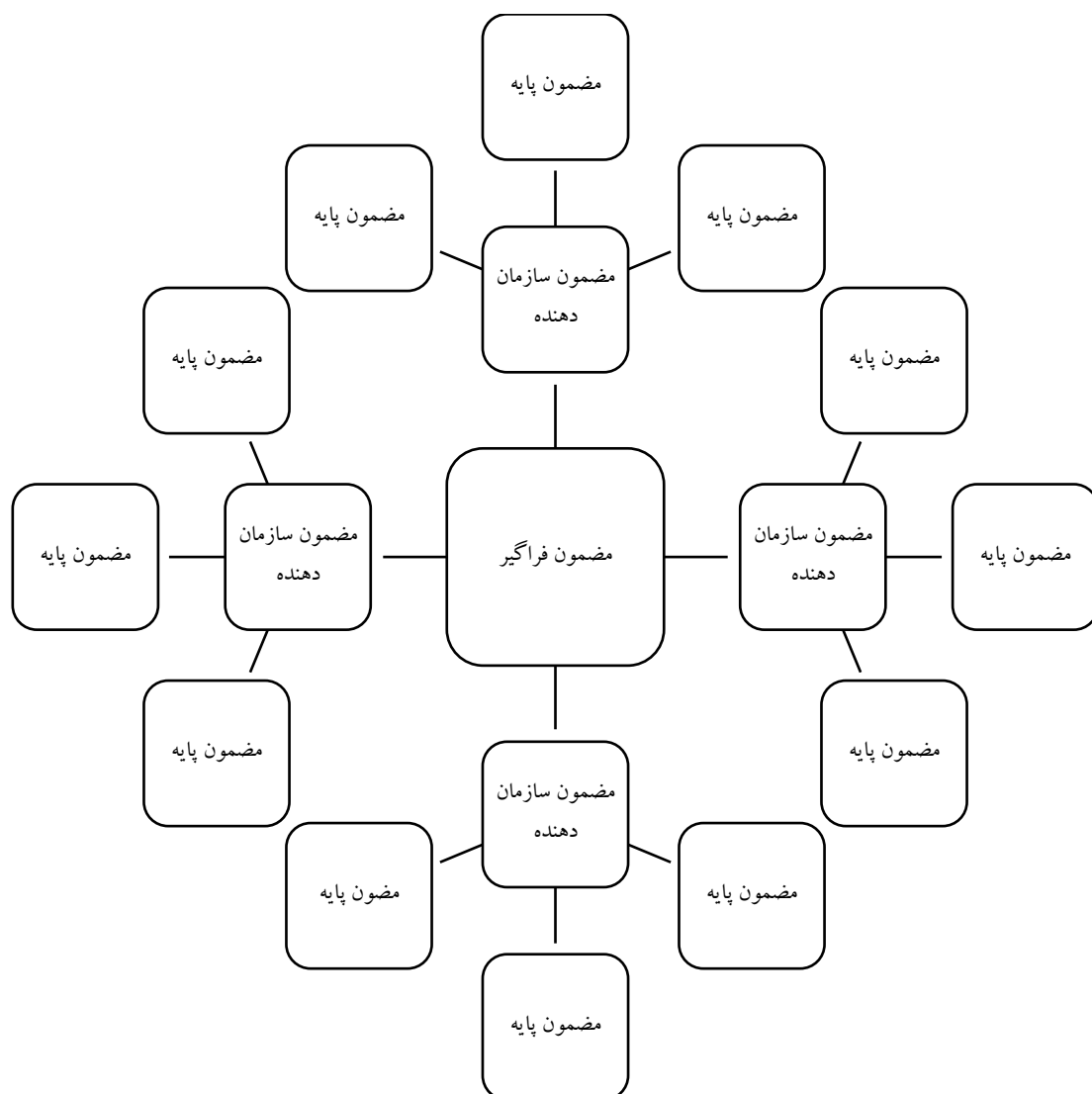
تجزیه و تحلیل اطلاعات در روش تحلیل مضمون مبتنی بر فرآیند کدگذاری است. مضمون یا تم، بیانگر جز مهمی در داده‌ها در رابطه با سؤالات تحقیق است و تاحدی معنی و مفهوم الگوی موجود در مجموعه‌ای از داده‌ها را نشان می‌دهد (Braun, 2006). مضمون، الگویی است که در داده‌ها یافت می‌شود و حداقل به توصیف و سازمان‌دهی مشاهدات و حداقل به تفسیر جنبه‌هایی از پدیده مورد بررسی می‌پردازد (Boyatzis, 1998, p.4).

شبکه مضامین بر اساس یک رویه مشخص، مضامین زیر را نظام‌مند می‌کند:

مضامین پایه (کدها و نکات موجود در متن)

مضامین سازمان‌دهنده (مقولات به دست آمده از ترکیب و تلخیص مضامین پایه)

مضامین فراگیر (مضامین عالی در برگیرنده اصول حاکم بر متن به‌عنوان یک کل). سپس این مضامین به‌صورت نقشه‌های شبکه وب رسم می‌شوند که در آن مضامین برجسته هر یک از این سه سطح همراه با روابط میان آن‌ها نشان داده می‌شود. شبکه مضامین رویه‌ای برای تهیه مقدمات تحلیل یا ارائه نتایج پایانی تحلیل نیست بلکه تکنیکی برای شکستن متن و یافتن نکات معقول و برجسته روشنی در درون متن است (Abed Jafari et al., 2011, p.170).



شکل ۱: (Abed jafari et al., 2011, p.170)

تحلیل داده‌ها

با توجه به مطالعه عمیق مقالات، منابع مرتبط و انجام ۱۴ مصاحبه میدانی از اساتید دانشگاه، مسئولین دولتی، مسئولین نهادهای حاکمیتی و گروه‌های مردمی و جهادی، ۶۱ جمله و عبارت از متن استخراج شد. ۵۷ مضمون پایه و ۲۴ مضمون سازمان‌دهنده با ۴ مضامین فراگیر استخراج شده است.

جدول (۲): بخشی از جداول استخراج مضامین پایه از متن مصاحبه‌ها و متون علمی مرتبط با توسعه منطقه مرزی سیستان

| ردیف | متن | مضامین پایه |
|------|---|--|
| ۱ | توسعه نه تنها در منطقه سیستان بلکه در کل ایران به آب بستگی دارد چراکه کشوری گرم و خشکی هستیم و متوسط ریزش‌های جوی ما حدود ۲۵۰ میلی‌متر یعنی یک‌سوم ریزش‌های جوی دنیا است. | بحران آب |
| ۲ | تأمین آب از طریق دریای عمان که این در کوتاه‌مدت و حداکثر در میان‌مدت امکان‌پذیر است اگر عزم جدی ملی وجود داشته باشد، این آب‌رسانی از دریای عمان می‌تواند انجام بگیرد اما این آب را به‌تنهایی نمی‌توان برای کشاورزی استفاده کرد ولی حداقل می‌تواند برای تأمین آب شرب با اولویت سیستان و زاهدان باشد. | اجرای پروژه انتقال آب دریای عمان |
| ۳ | حق آبه کشور از افغانستان برای کشاورزی، آب شرب و همچنین حق آبه زیست‌محیطی دریاچه هامون که این‌ها در کنوانسیون رامسر در سازمان ملل ثبت شده است و باید تأمین بشود که متأسفانه دولت‌ها با آن مواجهه ضعیفی داشته‌اند. | مذاکره با کشور افغانستان برای تأمین حق آبه |
| ۴ | ترانزیت می‌تواند نه تنها برای استان بلکه برای شرق کشور اثربخش باشد چون بیش از ۱۵۰ میلیارد دلار صادرات و واردات در آسیا مرکزی شکل می‌گیرد و این مسیر چابهار به آسیای مرکزی کوتاه‌ترین، اقتصادی‌ترین و امن‌ترین مسیر است و این باعث می‌شود که فقط از محل ترانزیت، بتوانیم ۲۰ تا ۳۰ میلیارد دلار در سال داشته باشیم. | تکمیل راه‌های مواصلاتی |
| ۵ | این استان با دو کشور افغانستان و پاکستان همسایه می‌باشد یعنی بیش از ۱۲۵۰ کیلومتر مرز خاکی با کشور افغانستان و پاکستان را داراست. | همسایگی با کشورهای افغانستان و پاکستان |
| ۶ | در بخش کشاورزی ما شرایط بسیار استثنائی داریم به‌خصوص در بلوچستان که معروف به هندوستان کوچک است و ده‌ها نوع میوه‌های گرمسیری را که در هیچ کجای ایران امکان عمل‌آوری ندارد در سیستان و بلوچستان می‌توانیم آن‌ها را عمل بیاوریم. | تولیدات گرمسیری |
| ۷ | یکی چیزی با عنوان آب ژرف هم در سیستان وجود دارد که بیشتر جنبه مطالعاتی دارد و خیلی روی آن برای آب درخور کشاورزی و شرب می‌توان حساب کرد ولی باید تحقیقات آن ادامه پیدا کند. | اجرای پروژه چاه‌های ژرف |
| ۸ | دولت باید برای این امور رونمایی اما تأثیرگذار هزینه بکند و تسهیلاتی را به مردم با بازپرداخت چند ده‌ساله اعطا بنماید که مشوقی برای مردم باشد مثلاً تسهیلات بلندمدت برای خرید پنل‌های خورشیدی | اجرای طرح پنل‌های خورشیدی خانگی با تسهیلات بلندمدت |

| | | |
|----|---|--|
| ۹ | یکی از اصول جذب سرمایه‌گذار، جذابیت و تشویق آن است اما به خاطر خشن بودن انسانیت و فرهنگ مردم و خشن بودن طبیعت، کسی به این سمت نمی‌آید با اینکه دانشگاه هم ایجاد شده و کمی فضا را بهتر کرده است لکن یکی از کارهای بدی که شده، ذهنیت بدی است که توسط فیلم‌های صداوسیما در ذهن مردم جای گرفته است. | چالش ذهنیت نادرست مردم کشور از استان سیستان و بلوچستان |
| ۱۰ | متأسفانه چند رشته‌ای و بین‌رشته‌ای عمل کردن بین مسائل، ظرفیت‌ها و طرح‌ها دیده نمی‌شود درحالی‌که فقط صنایع سنگین، سرمایه بر و آب بر استفاده می‌شود. | ایجاد صنایع کاربر به جای صنایع سرمایه‌بر |
| ۱۱ | استان سیستان و بلوچستان به جهت قرارگیری در مدارهای ۲۵ تا ۴۰ درجه عرض شمالی، بهره فراوانی از تابش نور مستقیم خورشید در بین نقاط جهان دارد و در اکثر روزهای سال، انرژی خورشیدی قابل استحصال است. بادهای موسوم به «بادهای ۱۲۰» روزه نیز یک پدیده غالب و اثرگذار در منطقه است. در بعضی از سال‌ها این تعداد به حدود ۲۴۰ روز نیز می‌رسد. | انرژی‌های تجدید پذیر از جمله باد و نور خورشید |
| ۱۲ | استان سیستان و بلوچستان بر روی کمربند فلزاتی و معدنی جهان که از یوگسلاوی تا پاکستان ادامه دارد، قرار دارد. سیستان و بلوچستان دارای ذخایر معدنی مانند کرومیت، مس، منگنز، سرب و روی، قلع، تنگستن، طلا و کانسارهای غیرفلزی نظیر تالک، منیزیت، گل سفید، فلدسپات، کائولن، سیلیس و سنگ‌های ساختمانی به‌ویژه مرمریت و گرانتیت بوده و بیش از ۴۰۰ هزار تن گارنت با عیار ۴۰٪، ۱۰ میلیون تن آندالوزیت، ۵ میلیون تن فلدسپات، ۱۳۰ هزار تن سیلیس با عیار ۹۹/۸٪ و ۴۳ هزار تن آنتیموان در خود جای داده است. | سرمایه‌گذاری در بخش معدن منطقه سیستان |
| ۱۳ | استان سیستان و بلوچستان در مسیر دو محور ترانزیتی جنوب آسیا و محور شرق است. | قرارگیری در مسیر ترانزیتی |
| ۱۴ | متوسط تعداد تخت ثابت در کشور به ازای هر ۱۰۰ نفر، ۲۰۲ و در استان، ۱۲۴ است؛ این شاخص در منطقه سیستان به‌طور متوازن توزیع نشده و شاهد تمرکز در زابل هستیم. | زیرساخت‌های نسبتاً مناسب درمانی |
| ۱۵ | به ازای هر ۱۰۰۰۰ نفر در کشور ۶ پزشک وجود دارد که با مقدار این شاخص در استان نیز تقریباً یکسان است. در منطقه سیستان نیز تقریباً همین اوضاع برقرار است اما باز هم تمرکز در زابل بالا بوده و دو برابر میانگین کشور است. | زیرساخت‌های نسبتاً مناسب درمانی |
| ۱۶ | استان سیستان و بلوچستان در سال ۱۳۹۵، ۱۳۲ درصد از GDP کل کشور را دارا بوده است و از این منظر در رتبه ۱۹ کشور قرار داشته است؛ این در حالی است که این استان در این سال، ۳۴۷ درصد جمعیت و ۱۰۹۸ درصد وسعت کشور را دارا بوده است. | فقدان درآمد و فقر و محرومیت نسبتاً فراگیر |
| ۱۷ | این استان با نرخ بی‌کاری ۱۲/۲٪ در رتبه ۲۰ام کشور قرار دارد؛ نرخ بی‌کاری منطقه سیستان نیز ۱۲٪ می‌باشد. | بحران بی‌کاری |
| ۱۸ | در سال ۱۳۹۷، شاخص توسعه انسانی در بخش «امید به زندگی» در کل کشور ۰۸۱۲ است؛ درحالی‌که این رقم در تهران (رتبه اول) معادل ۰۸۳۴ و در استان سیستان و بلوچستان (رتبه ۳۱ام) ۰۷۱۸ است. | بهداشت و سلامت |

| | | |
|-----------------|--|----|
| آموزش | شاخص توسعه انسانی در بخش «آموزش» در کل کشور ۰.۸۱۷ است؛ درحالی که این رقم در تهران (رتبه اول) معادل ۰.۸۹۲ و در استان سیستان و بلوچستان (رتبه ۳۱ ام) ۰.۶۲۲ است که به خوبی سطح نابرابری آموزشی را در سطح استان با متوسط کشور نشان می‌دهد. | ۱۹ |
| چالش تأمین مسکن | به دلیل ضعف سرمایه‌گذاری در تولید، سرمایه سرگردان مردم وارد بازارهای سرمایه‌ای می‌شود و در کنار مشکلاتی از قبیل کمبود زمین و دوری استان از کارخانه‌های مصالح ساختمانی، سفته‌بازی نیز موجب افزایش بی‌رویه قیمت مسکن گردیده است. | ۲۰ |

جدول (۳): بخشی از جداول استخراج مضمون‌های پایه و سازمان‌دهنده از کدهای مربوط به توسعه منطقه مرزی سیستان

| ردیف | مضامین پایه‌ای | مضامین سازمان‌دهنده |
|------|---|---------------------------|
| ۱ | فقدان درآمد و فقر و محرومیت نسبتاً فراگیر | چالش‌های معیشتی و رفاهی |
| ۲ | بحران بی‌کاری | |
| ۳ | بهداشت و سلامت | |
| ۴ | آموزش | |
| ۵ | چالش تأمین مسکن | |
| ۶ | چالش سازوکار تجارت با کشورهای همسایه | |
| ۷ | ضعف در توان تولیدی | چالش‌های حوزه تولید |
| ۸ | چالش تأمین سرمایه | |
| ۹ | دشواری تأمین مواد اولیه | |
| ۱۰ | دشواری تأمین مواد اولیه و به‌طور خاص بحران علوفه دامی | |
| ۱۱ | دشواری تأمین نیروی کاری متخصص و کارآمد | |
| ۱۲ | چالش زیرساخت‌های مواصلاتی و ارتباطی | |
| ۱۳ | چالش قومی و مذهبی | چالش‌های فرهنگی و اجتماعی |
| ۱۴ | چالش مهاجرت | |
| ۱۵ | چالش حاشیه‌نشینی | |
| ۱۶ | چالش فرهنگ سنتی مردم برای پذیرش توسعه صنعتی | |
| ۱۷ | چالش ذهنیت نادرست مردم از کشور از استان سیستان و بلوچستان | |
| ۱۸ | چالش سوخت بری و قاچاق | چالش‌های سیاسی و امنیتی |
| ۱۹ | دشواری مدیریت، رسیدگی و نظارت به دلیل وسعت بالا | |
| ۲۰ | چالش امنیت اقتصادی برای وارد سرمایه‌گذار بخش خصوصی | |

| | | |
|----|-------------------------------------|---|
| ۲۱ | طوفان‌های ۱۲۰ روزه و مسئله ریزگردها | چالش‌ها و مسائل ناشی از طبیعت و جغرافیا |
|----|-------------------------------------|---|

جدول (۴): بخشی از جداول استخراج مضمون‌های سازمان‌دهنده و فراگیر از کدهای مربوط به توسعه منطقه مرزی سیستان

| مضمین سازمان‌دهنده | مضمین فراگیر |
|--|---|
| چالش‌های معیشتی و رفاهی | چالش‌های پیشروی توسعه منطقه مرزی سیستان |
| چالش سازوکار تجارت با کشورهای همسایه | |
| چالش‌های فرهنگی و اجتماعی | |
| چالش‌های سیاسی و امنیتی | |
| چالش‌ها و مسائل ناشی از طبیعت و جغرافیا | |
| ظرفیت‌های ژئوپلیتیک | ظرفیت‌های موجود جهت توسعه منطقه مرزی سیستان |
| ظرفیت‌های طبیعی و جغرافیایی | |
| ظرفیت‌های زیرساختی | |
| اصلاح و تغییر قوانین در راستای توسعه استان | الزامات توسعه منطقه مرزی سیستان |
| اصلاحات نهادی | |
| توجه به توسعه انسانی | |
| چاره‌اندیشی برای تأمین آب | |
| راهکارهای مرتبط با حوزه صنعت و معدن | راهکارهای توسعه منطقه مرزی سیستان |
| راهکارهای مرتبط با حوزه کشاورزی | |
| راهکارهای مرتبط با حوزه توسعه گردشگری | |
| راهکارهای حوزه معیشت | |

نتایج

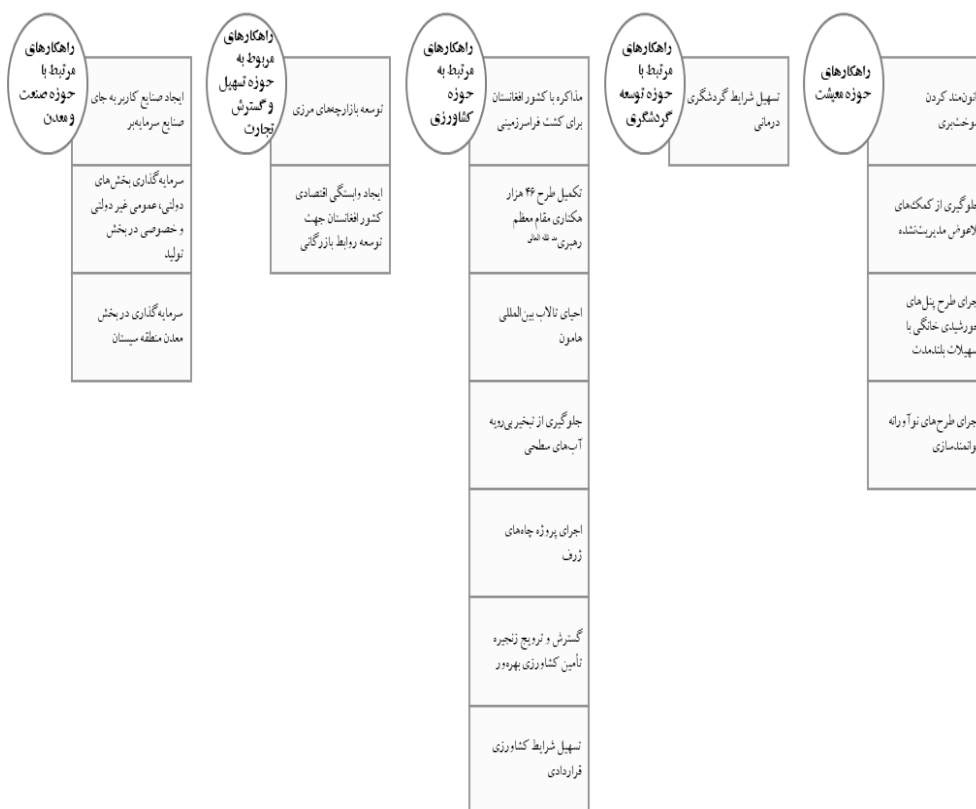
بیان ظرفیت‌ها، چالش‌ها، الزامات و راهکارهای غیرعمومی که مختص مناطق مرزی هستند به صورت شبکه مضمین عبارت است از:

شکل ۲: ظرفیت‌ها و چالش‌های منطقه مرزی سیستان





شکل ۳: الزامات توسعه منطقه سیستان



شکل ۴: راهکارهای توسعه منطقه سیستان

بحث و نتیجه

استان سیستان و بلوچستان با قرارگیری در منطقه جغرافیایی خاص، از نظر ظرفیت‌های معدنی، انرژی‌های پاک و همچنین فرصت مبادلات خارجی و ترانزیت کالا حائز توانمندی بوده و از نظر چالش‌های گوناگون اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی، سیاسی و امنیتی و زیرساختی در مخاطره است؛ لذا هرگونه برنامه‌ریزی توسعه‌ای برای استان و به‌ویژه منطقه سیستان باید با در نظر گرفتن شرایط خاص آن باشد. چالش‌های استان عمدتاً ناشی از ضعف در برنامه‌ریزی توسعه منطقه‌ای، دیپلماسی ضعیف در حوزه آب و تجارت، وسعت زیاد استان، خشکسالی، نگاه امنیتی غالب، ضعف در قوانین تجاری و مالکیتی و تنوع اقوام و مذاهب است. برآیند مشکلات استان موجب شده است که این استان جایگاه بالای تولید محصولات کشاورزی خود را از دست بدهد و با عدم جایگزینی صنعت به جای کشاورزی، در طول سالیان متمادی

روی به بخش خدمات آورد و با توجه به محدودیت بازار خدمات، تعداد بسیار زیادی از مردم این استان اقدام به مهاجرت کنند؛ امری که ضمن بر هم زدن ترکیب قومیتی سایر نقاط کشور، موجب شکل‌گیری حاشیه‌نشینی، افزایش آمار آسیب‌های اجتماعی و مفاسد در این استان شده و همچنین مرز را از سکنه خالی نموده است که خود یک تهدید امنیتی به شمار می‌رود.

توسعه منطقه سیستان اقتضات خاص خود را دارد و با توجه به این وضعیت، ضروری است ضمن برنامه‌ریزی جامع توسعه منطقه‌ای و مطالعه دقیق اقتصاد و ظرفیت‌های کشورهای پاکستان و افغانستان، دولت توجه جدی به اسناد بالادستی توسعه محور شرق داشته و با سرمایه‌گذاری بخش عمومی غیر دولتی در تکمیل و توسعه زیرساخت‌ها و صنعت استان - به‌خصوص منطقه سیستان - زمینه لازم برای حفظ بافت جمعیتی و جلوگیری از مهاجرت مردم این منطقه را فراهم سازد.

References

- Abdali, E.; Kalantari Khalilabad, H., & Peyvastehgar, Y. (2019). Spatial - physical analysis of the urban areas based on the smart growth indicators (case study: areas of yāsuj city). *Urban Planning Knowledge*, 3(2), 83-97. (in Persian)
- Ahmadi Por, Z. L.; Moselo heidary, T., & Mirjalali, A. (2001). Explaining the factors of insecurity in southeast iran, *Social Security Studies Quarterly*, 27, 13-44. (in Persian)
- Andalib, A. (2001). Basic principles and principles of preparation of the border areas of the Islamic Republic of Iran, Tehran: *Faculty of Command and Headquarters of The Islamic Revolutionary Guard Corps*. (in Persian)
- Andalib, A., & Matof, Sh. (2009). Development and security in border regions of Iran, 6(12), 57-76. (in Persian)
- Barimani, D.; Rasti, H.; Dehani, M., & Jahantigh, R. (2018). Analysis the relationship of social capital and threatening factors of security (case study: border settlements of sistan and baluchestan). *Geography and Territorial Spatial Arrangement*, 8(26), 159-178.
- Boyatzis, R. E. (1998). Transforming qualitative information, *Thematic Analysis and Code Development*.
- Braun, C., & Peric, A. (2017). Integrated spatial and transport development along european corridors: a look through the lens of stakeholder cooperation. in

Real Corp 2017 Panta Rhei—A world in constant motion. proceedings of 22nd international conference on urban planning, *Regional Development and Information Society*, 291-299.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology, 3(2), 77-101.

Ebrahim Zade, E., & Mosavi, M. N. (2016). Geopolitical and geo-economic analysis of the border areas of the southeast of the country and its development strategies, a case study: Sistan and Baluchistan Province, *Geography and Development Quarterly*, 42, 1-26. (in Persian)

Hafez nia, M. E., & Romina, E. (2005). Analyzing geopoetic capacities of southeast coasts of iran in line with national interests (neglected space), *Journal of Geography and Development of Sistan and Baluchistan University*, 6, 5-20. (in Persian)

Jashri, S., & Moradi, E. (2019). Developing strategies for the development of the agricultural economy in the rural areas of sistan and baluchistan province with a future research approach, *Space Economy and Rural Development Quarterly*, 8(3), 51-66. (in Persian)

Johnson, D. A. (2002). Regional planning history of international encyclopedia of the social & behavioral sciences, University of Tennessee, USA: 12925–12930.

Khalili, M. et al., (2011). The geo-economic aspects of the development of the southeast region of iran, *Foreign Relations Quarterly*, 3(4). (in Persian)

Laird, J. J., & Venables, A. J. (2017). Transport investment and economic performance: a framework for project appraisal. *Transport Policy*, 56, 1-11.

Mak B. Arvin.; Rudra, P. Pradhan., & Neville R. Norman. (2015). Transportation intensity, urbanization, economic growth, and CO2 emissions in the G-20: *Utilities Policy*, Volume 35, August 2015, 50–66

Management Planning Khorasan Razavi (2006). *Statistical Yearbook of Khorasan Razavi 2005*: 118. (in Persian)

Matof, Sh. (1997). Biological regionalism and the possibility of using it in iran's regional planning, *Monthly Program and Budget*, 15. (in Persian)

Matof, Sh. (2002). Investigating the phenomenon of regional imbalances against the development of the country and extracting lessons from the development plan of the border city of nehsandan to be used in the formulation of the fourth development plan of the country, *A Collection of Papers of The Iran Development Challenges and Prospects Conference*, Teran: Sharia Tos Publications. (in Persian)

Meier, R. (2000). A new introduction to political geography, translated by Dr. Dare Mirhaider and Seyed Yahya Safavi, Teran: *Geographical Organization of The Armed Forces*

Mirlotfi, et al., (2014). Analysis of the social-economic effects of building a border wall on the rural areas of sistan, *Journal of Applied Research of Geographical Sciences*

Mokhtari, H., et al. (2016). Investigating the security stability of the border villages of sistan and baluchistan province, *Sarzemini Geographical Quarterly*, 14(54), 43-60. (in Persian)

Parnian, H.; Ziarati, K. A.; Miree, M., & Modiri, M. (2016). Development strategies of border areas with the land improvement approach (study area: urmia: selmas), *Scientific-Research Quarterly of Geographical Information*, 24(106), 178. (in Persian)

Pishgahi fard, Z., & Mirzaee kohshhi, M. (2011). Explanation of obstacles to the optimal management of the borders of the islamic republic of iran and pakistan, *Defense Strategy Quarterly*, 9(35). (in Persian)

Pishgahi fard, Z., & Soltani khalifani, N. (2009). Analysis of Iran and turkey's territorial settlement policies in neighboring border areas, *Journal of Human Geography Research*, 69, 17-27. (in Persian)

Por shahabi et al., (2017). Presenting a local model to improve the development level of sitan and baluchistan province with a sustainable development approach, *Public Management Research Quarterly*, 10(38), 117-143. (in Persian)

Shahraki moghadam, H. et al., (2020). Road transit and its effects on the development of rural economy in Sistan region, *Quarterly Journal of Space Economy and Rural Development*, 9(1), 113-130. (in Persian)

Shiea, E. (2006). Introduction to the principles of urban planning, Publication of Elmo Sanat University, Seventeenth printing.

Soja, EW. (2009). Regional planning and development theories, *International Encyclopedia of Human Geography*, University of California – Los Angeles, Los Angeles, CA, USA:259–270.

Yaghfory, H., & Beheshti Far, J. (2012). Analysis of capacities and limitations in the direction of regional development with an emphasis on the improvement of iran's border areas. case study: sistan and baluchestan province, *National Conference on Border Cities and Security; Challenges and Approaches*, 91, 1. (in Persian)

Zali, et al., (2021). Investigating the mutual relationship between security and development in border areas of iran (case study: cities of sistan and baluchistan province), *Human Geography Research Quarterly*, 53(3), 1143-1163

Ziari, K. (2004). Schools and theories and models and regional planning program, Yazd University, first printing.